

FİRE VE ZAYİAT KARARLARI

Karar : ODA MECLİSİ
Tarihi : 26.03.2012
Top.No : 2009-2012/40

Meslek Grubu : KUYUMCULUK VE İMİTASYON ÜRÜNLERİ SANAYİ
Karar Sayısı : 66-1
Karar Konusu : Kuyumculukta Fire nispetleri

K A R A R :

Kuyumculukta imalat 3 ana başlık altında toplanır.

- 1-Elişi Mamuller
- 2-Makineden imal edilen Mamuller
- 3-Dökümden imal edilen Mamuller

1-El işinden imal edilen mamuller için Fire ve zayıat oranı:

a- Eritme İşlemi:

Her imal edilen mamul, imalat süresi içinde ortalama 2 kez eritilmektedir.

22 Ayar % 0.3

18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 1 Fire verir.

b- Silindir ve Haddeme İşlemi:

Her imal edilen mamul, imalat süresi içinde en az 2 kez silindir ve haddeme işlemine tabi tutulmaktadır. Bu işlem sonucu yaklaşık %20 artı kalmaktadır. (Çapak , Toz)

22 Ayar % 0.6

18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 1 Fire verir.

c- Şekillendirme ve Form verme İşlemi:

Bu işlem sonucu yaklaşık % 30 artı kalır. (Tel başı-sonu, Kırık parça, Yarım parça)

22 Ayar % 0.6

18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 1 Fire verir.

d- Montaj ve Tesviye İşlemi:

El işinde tesviye artığı % 20 , Montaj artığı % 10 dur. Tesviye artığı eğintidir.

22 Ayar % 1.4

18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 3 Fire verir.

e- Cila İşlemi:

Çalışma şekli nedeniyle ayardan doğan fire farkı yoktur.

22 – 18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 4 Fire verir.

f- Kalem atma işlemi:

Çalışma şekli nedeniyle ayardan doğan fire farkı yoktur.

22 -18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 0.5 Fire verir.

2-Makine ile İmal edilen mamuller için Fire ve Zayıt Oranı:

a- Eritme İşlemi:

Her makine işi mamul imalat süresi içinde en az 3 kez eritilir.

22 Ayar % 0.2

18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 0.7 Fire verir.

b- Silindir ve Haddeleme İşlemi:

Astar, imalat süresi içinde en az 3 kez - Tel, en az 2 kez haddeleme işlemine girmektedir. Bu işlem sonucu yaklaşık % 20 artık kalır.(Çapak ve Kırık parça)

22 Ayar % 0.4

18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 1 Fire verir.

c- Pres makinelerinde şekillendirme ve Form verme İşlemi:

Bu işlem sonucu yaklaşık % 60 artık kalır.(Ezık ve Kırık Parça, Parça kenarları)

22 Ayar % 0.2

18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 0.6 Fire verir.

d- Makine Örgüsü veya Makineden çıkan parçaların montajı:

Bu işlem sonucu % 30 artık kalır. (Tel baş ve sonu, Kırık parça, Bozuk parça)

22 – 18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 0.5 Fire verir.

e- Cila İşlemi:

Çalışma şekli nedeniyle ayardan doğan fire farkı yoktur.

22 – 18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 2 Fire verir.

f- Kalem Atma İşlemi:

Çalışma şekli nedeniyle ayardan doğan fire farkı yoktur.

22 – 18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 0.5 Fire verir.

3- Döküm ile imal edilen mamuller için Fire ve Zayıt Oranı:

a- Eritme ve Dökme İşlemi:

İmalat süresi içinde her mamul en az 2 kez eritilmekte ve 2 kez döküme girmektedir.

22 Ayar % 0.4

18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 1 Fire verir.

b- Tesviye ve Montaj İşlemi:

Dökülen malın artığı % 50 dir. Kalan malın tesviye artığı %10 dur. Tesviye alanı malın tüm yüzeyidir. Montaj artığı yaklaşık %10dur.

22 Ayar % 1

18 – 14 – 10 – 8 Ayar %2 Fire verir.

c- Cila İşlemi:

Çalışma şekli nedeniyle ayardan doğan fire farkı yoktur.

22 – 18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 2 Fire verir.

d- Kalem Atma İşlemi:

Çalışma şekli nedeniyle ayardan doğan fire farkı yoktur.

22 – 18 – 14 – 10 – 8 Ayar % 0.5 Fire verir.

4- Geri Kazanma İşlemi:

Kuyumculuk Sanayiinde tüm yer tozları, cila artıkları, eski potalar, artık sular ve yağlar toplanır. Bu işleme Ramad denir. Yılda bir veya birkaç kez toplanan bu ramadlar konu ile ilgili firmalarda yeniden kazanma işlemine tabi tutulur. Bu işlem sonucu ramad dan kazanma miktarı kaybedilenin yaklaşık % 40 dır.

5- Sonuç olarak, tüm işlemler ve geri kazanma sonucu imalattan çıkan mamul mal üzerinden hesaplanan Fire Oranları:

a- El İşinde:

1000 Gr Ham maddeden elde edilen toplam mamul yaklaşık 700 Gr dır. Buna göre,

22 Ayar % 4.50

18 Ayar % 9.60

14 Ayar % 8.80

10 Ayar % 9.10

8 Ayar % 9.10 Fire verir

b- Makine İşinde:

1000 Gr Ham maddeden elde edilen toplam mamul yaklaşık 600 Gr dır. Buna göre,

22 Ayar % 3.34

18 Ayar % 4.29

14 Ayar % 5.40

10 Ayar % 6.34

8 Ayar % 7.37 Fire verir.

c- Döküm işinde:

1000 Gr Ham maddeden elde edilen toplam mamul yaklaşık 500 Gr dır. Buna göre,

22 Ayar % 4.40

18 Ayar % 5.30

14 Ayar % 6.20

10 Ayar % 7.00

8 Ayar % 8.00 Fire verir.

6- Gümüş İmalatında:

Genel olarak .925 Ayar mal üretilmektedir. Fire oranı .925 Ayar a göre dir.

Altın imalat için söz konusu olan bütün imalat safhaları Gümüş için de geçerlidir.

Ancak Gümüşte geri kazanma işleminin maliyeti çok yüksek olduğu için yapılmamaktadır.

a- El işi Mamuller % 10

b- Makine işi Mamuller % 10

c- Döküm Mamuller % 10 Fire verir.

7- Rafinasyon Aşamasındaki Fire Oranları:

a- Altın Rafinasyonun da % 0.3 - % 0.5

b- Gümüş Rafinasyonun da %1 - % 3 arasında Fire verir.